

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{12}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 1. V Ljubljani, 15. januarja 1917. Letnik XXXIV.

Obseg: Naznanilo kmetovalcem. — O pričetku XXXIV. letnika »Kmetovalca«. — Potreba vseslovenske kmetijske družbe. — Kako bedasta je sedaj naša živinoreja. — Sredstva proti trsni plesnobi. — Vojne naredbe. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmet. družbe kranjske. — **Inserati.**

Modro galico

za škropljenje trt proti peronospori bo tudi letos dalo c. kr. kmetijsko ministrstvo na razpolaganje. Koliko te državne modre galice pride na Kranjsko in po kaki ceni, doslej še ni določeno; ko bo c. kr. kmetijska družba vse to izvedela, pa bo vinogradnikom naznanila. Vsekako je računati z višjo ceno, kakor lansko leto. Seveda toliko državne modre galice ne bo, kakor se je potrebuje, in bo zato ž njo varčevati in njen učinek povečati s pridevkom galuna, žveplenokisle gline ali bodolitata. Vse te pridevke bo imela kmetijska družba v zalogi. Vsak vinogradnik brez izjeme bo imel pravico do tiste množine državne modre galice, ki mu pojde z ozirom na celo zalogo in z ozirom na velikost njegovega vinograda.

C. kr. kmetijska družba že sedaj pozivlja vse svoje podružnice, kjer pa teh ni, zadruge, županstva, zasebnike itd., ki so pripravljeni prevzeti razdeljevanje državne modre galice, da to družbi sporoče. Vsak razdeljevalec bo dobil od družbe seznamek vseh vinogradnikov njegovega področja; v teh seznamkih bo tudi navedena velikost vinogradov. C. kr. davčni uradi te seznamke že izdelujejo.

Natrijev tiosulfat,

kot kolikortoliko preskušeno sredstvo proti grozdní plesnobi namesto žveplove moke, ki je letos ne bo dobiti, bo družba imela v svoji zalogi in ga bo oddajala izključno samo svojim udom. Ceno natrijevem tiosulfatu objavimo v eni prihodnjih števil »Kmetovalca«, ki pa bržkone ne bo presegala K 1.20 za kg. Glede rabe natrijevega tiosulfata opozorimo na spis g. c. kr. vinarskega nadzornika B. Skalickega, v današnji številki »Kmetovalca« pod naslovom: »Sredstva proti trsni plesnobi«.

O pričetku XXXIV. letnika »Kmetovalca«

ne bi mislil, da bom kdaj moral pričeti z uredništvom tudi 34. letnika tega lista, katerega prvi letnik sem pričel s prvo številko pred 33. leti. Če ne bi prišla vojna, bi že davno odšel na trajni počitek, toda razmere mi vele vztrajati na mestu, kamor me je usoda postavila, dokler se ne vrne mir in ž njim redne razmere.

Trdno se pa naadam, da je ta letnik zadnji pod mojim uredništvom in se v prid dobri stvari že naprej

veselim novih, mlajših in čilejših sil, ki bodo moje delo nadaljevale.

Triintrideset let uredovati kak slovenski list, zlasti strokovni, ni v naših razmerah nikaka malenkost, zlasti če se je morala zvečine ledina šele orati in je moral urednik skoraj vse sam spisovati. Pred 33. leti ne bi bil mislil, da bom uredil 792 števil »Kmetovalca« in da bom to število celo moral še prekoračiti. Ni mi žal za vse delo, ker vem, da prav gotovo ni bilo popolnoma zaman, kajti uspeh se kaže na vseh straneh, in sicer

ne le na Kranjskem, ampak tudi povsodi v sosednjih slovenskih pokrajinah.

V isti meri, kakor se je c. kr. kmetijska družba jačila in razvijala, je tudi „Kmetovalec“ kot njeno strokovno glasilo postajal od leta do leta večji in morda tudi boljši, toda težkoče, ki jih je ustvarila svetovna vojska, so tudi na list vplivale. Iz znanih vzrokov so se morale opustiti posebne strokovne priloge in list je med vojno večinoma izhajal na prvotno predpisani samo eni tiskovni poli. Strokovni spisi v svrhu pospeševanja kmetijstva so vsled razmer stopili v ozadje, kar v sedanjih razmerah ne pomeni velikega zla, a na njih mesto so stopile vojne naredbe, ki se tičejo kmetijstva, ki jih vsak kmetovalec mora poznati in veliko prostora so zavzemali obrambni spisi kmetijskega stanu napram celi vrsti neupravičenih očitaj in zabavljanj na kmetški stan, ki jih nisem mogel v prid temu stanu pustiti nezavrjene.

Z blagodejnim mirom, ki se nam ga je skoraj nadejati, bo prav gotovo prodrlo končno spoznanje velike važnosti kmetijstva v novi Avstriji, če enkrat odstopijo iz pozorišča oni trotje človeške družbe, ki so doslej poveljevali, ne da bi imeli temeljne pojme o proizvodnji in so zato vsak narodno-gospodarski napredek ovirali. Po sklenjenem miru bodo morali vsi kmetovalci vse svoje sile napeti, da ne bodo varali nad, ki se vanje stavijo; treba bo pomesti z vso starokopitnostjo, ki se zlasti v kmetijstvu še vedno šopiri in

uvesti bo vsestransko umno kmetovanje po znanstvenih načelih. Ko pride ta čas, ne bo nikdar dovolj kmetijskega pouka. „Kmetovalec“ bo moral znatno razširjen vršiti svojo veliko nalogo učenika in bodrilca za kmetijski napredek, zato se je že sedaj pripravljati in ne sme biti nobene slovenske kmetške hiše brez „Kmetovalca“.

Vabim k pristopu k c. kr. kmetijski družbi, k naročitvi na njeno uradno glasilo in bodrim pravzaprav za svoje naslednike v uredništvu tega lista, ki mi je pa preveč prirasel k srcu, da bi mu ne ostal zvest sotrudnik, dokler mi bodo to dopuščale moje duševne in telesne sile.

Gustav Pirc.

Potreba vseslovenske kmetijske družbe.

Vojna nam je prinesla hude čase, ki jih je seveda treba prebiti in prenesti kakor vemo in znamo. Zaenkrat še živimo v blaznosti vojnih razmer, ne pojmemo resnosti časa in malokdo misli na bodočnost. Kdor pa količkaj premišluje, pride do zaključka, da nas čakajo po vojni še hujši časi, ki jih bodo prizadele od vojne zasekane rane narodnemu gospodarstvu.

Vsekako vojna ne more dolgo trajati, zato že danes vsi resni krogi premišlujejo kaj bo po vojni pričeti, da se zacelijo hude rane. Vojna ni le veliko zlo, ampak je tudi v marsičem vzgojiteljica, ki nam kaže naše dosedanje napake, ki jih je seveda odpraviti.

V sedanjih vojni igra veliko vlogo kmetijsko pridelovanje in ravno vojna nas je poučila, koliko je še slabega v kmetijstvu. To spoznanje nam bodi vodnik v bodočnosti.

Pri nas se je kmetijstvo res pospeševalo, toda ne na pravi način, zato tudi ni bilo pravih uspehov. Premalo se je skrbelo za strokovno izobrazbo kmetovalcev ter se jih ni usposobljalo za samopomoč, ampak vse se je hotelo doseči skoraj samo s podporami iz

javnih zakladov, ki so res nekaj dobrega dosegle, toda v večini so bila le darila za lenobo, če ne naravnost nadvse škodljivo podkupovanje.

Po vojni mora vse to drugače postati in tako kakor pripadniki drugih pridelovalnih in izdelovalnih slojev, moramo veliko več sami zase skrbeti in se manj zanašati na pomoč „odzgoraj“.

Temelj kmetijski strokovni izobrazbi mora dobiti že kmetška mladina v ljudski šoli, zlasti v obveznih nadaljevalnih šolah. Da se spodnese noga starokopitarstvu, mora vsak kmetovalec imeti osnovne pojme kemije in biologije. Ta dva predmeta imenovati, naredi že kurjo polt tistim našim mogotcem, ki se čutijo pozvani, skrbeti za napredek kmetijstva, dasi njega bistva niti oddaleč ne poznajo. Ne strašite se kemije in biologije, ker je sami ne poznate; saj se ne gre iz kmetovalca narediti učenega kemika in biologa, ampak gre se le njegovo mišljenje in delovanje postaviti na kemijsko in biologiško podlago, čemur je potrebno prav malo tega znanja, ker le potem bo znal kmetovalec vselej sam pravo ukreniti in umno kmetovati.

Ukoreninjenih reči se pa ne da na mah odpraviti; treba bo velikega pritiska strokovnih krogov, preden se premagajo zastarela naziranja. Sami si torej moramo pomagati in delati z vsemi silami v tisti smeri, ki je edino prava.

Ta pomankljivost kmetijske organizacije se pri nas v Avstriji od strokovnjakov splošno priznava in zato so vedno silnejši klici po izpremembi. Ta izprememba se da doseči le korakoma, in sicer le s samopomočjo, ki je nezavisna od vseh vnanjih vplivov.

Prvi koraki v to svrhu so že storjeni, in sicer se je prelevila nižjeavstrijska c. kr. kmetijska družba v c. kr. avstrijsko kmetijsko družbo, ki ima biti središče avstrijskemu kmetijstvu in na svojo roko delati za napredek kmetijstva v tistih smerih, ki so se doslej na veliko škodo prezirale. Naša Avstrija pa jezikoslovno ni enotna država; zato ni lahko vse narode spraviti pod en klobuk, ker se vedno dobe ljudje, ki niti v strokovnih in gmočnih zadevah ne morejo biti nepristranski. Upajmo, da nas razmere po vojni, če ne takoj, pa vsaj polagoma privedejo do tega, da zmaga pravičnost nad pristranostjo. Zaenkrat se seveda tega ni nadejati. Komaj se je dunajska kmetijska družba prelevila v splošno c. kr. avstrijsko kmetijsko družbo, že je nastalo konkurenčno podjetje „Nemška kmetijska družba za Avstrijo“, ki vsaj navidezno prav lepo razvija svoj program. Ni naša naloga presojudati, če je ustanovitev dveh takih enakih korporacij potrebna, ne smemo pa prezreti odstavka v programu „Nemške kmetijske družbe za Avstrijo“, ki slove:

Ona (t. j. Nemška kmetijska družba za Avstrijo) naj da povod, da se osnujejo po enakih načelih tudi druge sestrinske družbe od nemških narodov, kojih svoječasnno združenje

v zvezo naj nudi možnost reševati skupne naloge, ne da se zadene ob kake narodnostne občutljivosti."

Tudi mi se strinjamo prav zelo s to točko programa Nemške kmetijske družbe za Avstrijo. Če je kje kaka splošna kmetijska družba za cel narod potrebna, je to gotovo najbolj pri Slovencih, ki jo vsled čudne raztresenosti v raznih kronovinah izmed vseh narodov v Avstriji najbolj potrebujejo. Na Koroškem se nihče ne briga v gospodarsko-tehniškem oziru za kmetovalce slovenske narodnosti, na Štajerskem se ondotni mnogoštevilni Slovenci še niso povzpeli do svoje lastne tehniške kmetijske organizacije, kakor n. pr. goriški in tržaški slovenski kmetovalci, katerih družbe pa zbog ondotnih razmer večinoma le životarijo.

Ustanovitev vseslovenske kmetijske družbe je torej nekaj neobhodno potrebnega, saj je obstoj maloštevilnega slovenskega nroda le tedaj zagotovljen, če se bo znal v gospodarskem oziru storiti nezavisnega in povspeti do viška razvoja. Naj se prične nemudno s snovanjem vseslovenske kmetijske družbe; inicijativo naj pa poprime c. kr. kmetijska družba kranjska, ki je vsestransko nezavisna in je v takem gmotnem položaju, da lahko takoj prične vršiti vse naloge take družbe, ne da bi ji bilo treba šele moledovati za potrebna sredstva.

Kako bedasta je sedaj naša živinoreja.

Naredimo najprej primero. Sicer pravijo, da vsaka primera šepa, a za lažje umevanje se je vendarle hočemo poslužiti, ne toliko zaradi kmetovalcev, ampak zaradi tistih, ki nimajo pojma o kmetijstvu, posebno ne o živinoreji in ki vendarle hočejo kmetovalcu zapovedovati.

Vzemimo avtomobil, ki ga dandanes vsakdo pozna. Recimo, da je med dvema mesti, ki sta 100 km eno od drugega oddaljena, avtomobilna zveza z dvema avtomobiloma za osebni promet in da gre vsak dan zjutraj po en avtomobil iz enega mesta v drugega in popoldne ali zvečer pa nazaj. Potemtakem sta vsak dan dva avtomobila v obratu. Naložen avtomobil, ki ima prevoziti 100 km v kakih treh urah, porabi kakih 30 kg bencina. Oba avtomobila prevozita na dan v 12 urah 400 km in porabita kakih 120 kg bencina. Če avtomobilni stroj z isto hitrostjo kakor pri vožnji tri ure prazen teče, bo morda porabil samo 10 kg bencina in če ga je avtomobilno podjetje pred vojno lahko dobilo na dan 120 kg, a ga dobi sedaj le 60 kg, potem ni mogoče več vzdržati obrata z dvema avtomobiloma, ampak le z enim. Če bi kdo rekel, če teče prazen stroj skozi tri ure z 10 kg bencina, zakaj ne bi vozeč in naložen avtomobil izhajal z ravno to množino bencina, bi se mu vsakdo smejal. Ne gre se pa le za bencin, ampak tudi za mazilo, ki ga avtomobil silno veliko potrebuje, je sedaj ob vojni silno drago in ga vozeč in naložen avtomobil desetkrat bolj porabi, kakor bencinov stroj, ki prazen teče na mestu. Če torej manjka bencina in mazila, se bo obrat skrčil ali popolnoma opustil, kajti bedak bi bil tisti, ki bi pustil s premajhno množino teh potrebščin avtomobilov stroj brez zaslužka doma prazen teči. Zelo enako je tudi z našo živino, ki sicer ni nikak stroj, a ima vendarle velike sličnosti z njim.

Živina, ki je v hlevu priklenjena in od katere ničesar drugega ne zahtevamo, kakor da ostane živa in pri mesu, je podobna stroju, ki prazen teče; ona ne porabi veliko krme. Mi pa nimamo svoje živine zato v

hlevu, da jo samo gledamo, ampak hočemo imeti od nje tudi koristi, t. j., ona nam mora dajati zaslužka v obliki mladičev, volne, mleka, masti, delovne sile itd. Vsega tega pa ne dobimo zastonj, ampak le proti primerni krmi. Če naj nam živina donaja tisti dohodek, ki ga od nje zahtevamo v eni ali drugi obliki, je ne smemo krmiti samo toliko, da ostane pri življenju in zdrava, ampak da je sposobna proizvajati tudi tiste pridelke, zaradi katerih živino redimo.

Množina krme, ki jo ima žival dobiti, obstoji iz dveh delov, in sicer iz tistega, ki jo pri življenju in zdravju ohrani, in iz tistega, iz katerega mora žival proizvajati delovno silo ali živalske proizvode, zaradi katerih živino redimo.

Sedaj je vojna, ki traja že skoraj tri leta, vsled česar manjka vsega, in sicer ne le živila za ljudi, ampak tudi krme za živino. Pobrali so nam veliko preveč sena in skoraj ves krompir, močnih krmil pa nimamo prav nič in brez njih živina more ravnotako malo izhajati kakor avtomobil brez mazila.

Gospodje pri zelenih mizah priporočajo tudi živinorejcem enako kakor za prehrano ljudij, da naj živina z manjšo množino krme prebije in zdrži hude vojne čase, kar bi bilo za nekaj tednov ali mesecev pač mogoče, navzlic škodi, ki bi jo živina vendarle trpela, kar je pa popolnoma nemogoče, če pomanjkanje traja celo leto ali celo dlje. Imamo živine v naših hlevih skoraj toliko kakor pred vojno, a ta živina je nezadostno krmljena, je podobna avtomobilnemu stroju, ki prazen teče in zato ni sposobna delati in dajati nam razne živalske proizvode. Če ni dovolj prave krme, ne moreta vol in konj delati, polje ostane neobdelano, živina skoteva ničvredne mladiče, krave na dajejo mleka, prasiči ne dajejo špeha, kokoši ne neso jajec itd. Kmetovalcem velé živino pustiti stradati, od njega pa vendarle zahtevajo, da svoje polje obdela, da prinese na trg mleko, špeh, jajca itd.; ker pa tega ne more, mu očitajo zlobno prikrivanje kmetijskih pridelkov in vrhu vsega še navijanje cen, a zato se nihče ne zmeni, če kmeta brezobzirno odirajo pri vseh njegovih potrebščinah, n. pr. pri usnju, železu, obleki in blagu, ki ga mora kupovati v prodajalnah. Oves se vzame kmetu po 28 K za q, a ovsene otrobe mora nazaj kupovati po 40 K za q!

Da naložen avtomobil brez zadostnega bencina in mazila ne more prevoziti določene daljave, se zdi Vam, gospodje, nekaj samoobsebi umevnega, a da živina brez zadostne krme ne more delati, dajati mleka, masti in jajec, tega ne pomislite in niti ne veste kakšno budalost zahtevate.

Živinoreja, kakršno imamo sedaj, je največja budalost, ki jo je sploh misliti. Naj se bi rajši na kmeta manj zabavljalo in naj bi se pravočasno in pravilno skrbelo tudi za želodce živine, ne pa enostransko samo za želodce ljudi, od katerih prvi posredno prav znatno polnijo tudi človeške želodce. Nakaznice na razna živila je silno lahko odrediti, natiskati in razdeliti, a da se blago za te nakaznice dobi, je pa treba več znati kakor hruške peči.

Živina v hlevu, ki zaradi pomanjkanja prave krme ne donaja nobenih koristi, pomeni natanko isto budalost in zapravljanje, kakor če zaradi lepšega pustimo avtomobilov stroj doma prazen teči.

Sredstva proti trsni plesnobi.

Že nekaj let nazaj lahko opazujemo, da se trsna plesnoba po naših vinogradih čedalje bolj širi in da vsako leto podleže precejšen del dragocenega pridelka.

Kakorhitro se plesnoba v kakem vinogradu zagnezdi, potem se v njem leto za letom rada ponavlja, kar je lahko umljivo, ker vemo da prezimuje glivica, ki to bolezen povzroča (*Oidium Tuckerii*), na trtnem lesu.

Iz tega sledi, da mora zlasti tisti vinogradnik, v katerega vinogradu se je plesnoba enkrat prikazala, z vso vnemo delati na to, da v prihodnjem letu bolezen prepreči.

Da je nastop bolezni zelo odvisen od kulturnega stanja vinograda, od zemlje, lege in trtnih vrst, je splošno znano.

V nizki, zaprti legi, v težki, vlažni zemlji, se bo bolezen vedno huje razvijala nego v visoki, odprti, zračni legi in rahli, suhi zemlji. Zelo pospešuje razvoj bolezni plevel v vinogradu vsako delo, zlasti pa kopanje v mokrem vremenu ali v mokri zemlji, gost, nepovezan vinograd, sploh vse, kar poveča zračno vlago med trtami. Trte, ki so močno gnojene, zlasti s hlevskim gnojem (z dušikom), so plesnobi bolj podvržene, nego zmerno gnojene in ne prebujno rastoče trte.

Nekatere trtne vrste, kakor muškatelec, portugalka, silvanec, rizling, itd. so tej bolezni bolj podvržene kot druge, kakor na pr. kavščina (žam. črnina), kraljevina in sploh vrste, ki dajejo bolj kisl vina.

Proti trsniplesnobi se je doslej skoraj izključno rabilo žveplo. Prav nafino zmleto žveplo, v pravem času in ob ugodnem vremenu uporabljeno, je dalo vedno dober uspeh. Prekasno, ob hladnem in mrzlem vremenu rabljeno ali pa pregrobo zmleto žveplo, je pa ostalo brez uspeha ali pa je dalo le nezadosten uspeh.

Žveplanje ostane torej skoraj brez učinka, če ni vreme solнечно in vroče. V letih brez solnca, kakor na pr. l. 1915., je bil vinogradnik brez moči. Žveplo ni učinkovalo, ker je bilo premalo solnca, drugega preizkušenegega sredstva pa ni bilo.

Že odnekaj so se veččaki trudili, najti kako nadomestilno sredstvo, ki bi učinkovalo tudi v hladnem vremenu. Poleg tega so pa stremeli tudi za tem, dobiti sredstvo, ki omogočuje, da se lahko obe najnevarnejši trsni bolezni, to je peronospora (palež) in plesnoba (*oidium*) hkrati zatirata.

Izkusilo se je sicer več takih sredstev, končno se je pa le ostalo pri žveplu, kojega raba se je smatrala vsaj v normalnih razmerah za najbolj sigurno in enostavno, zlasti pa tudi zato, ker se da žveplo kot prah bolje na trti razdeliti kot kaka tekočina.

Vsled vojne so se pa razmere predrugačile.

Vse žveplo, ki se uvaža k nam in v druge sosednje države, prihaja iz Italije (zlasti iz Sicilije). Ker je ta uvoz vsled vojne prenehal, je nastalo občutno pomanjkanje tega sredstva in skoraj gotovo, je, da v letu 1917. ne bomo dobili za vinograde prav nobenega žvepla.

Ker se je pa ravno pretečeno poletje (1916) v naših vinogradih plesnoba hudo zaredila, imamo pričakovati, da nam ta bolezen v letu 1917. prizanese prav občutne škode, ako se z vso vnemo ne bomo poslužili nadomestilnih sredstev proti plesnobi, ki so se doslej učinkujoča izkazala.

Podpisani je že lani opozarjal v tem listu osobito na dve sredstvi, ki se v to svrhu priporočata, to je natrijev tiosulfat in kalije v nadmanganat.

Prvo sredstvo je umazano bela sol, ki se v vodi lahko topi. Rabi se ga takole:

Takoj, ko se pripravi galično-apnena ali galično-galunovo-apnena Martinijeva škropilna zmes za škro-

pljenje trt proti peronospori, se primeša na vsakih 100 litrov te zmesi 500 g to je $\frac{1}{2}$ kg natrijevega tiosulfata, ki se ga lahko raztopi kar v tej škropilni tekočini.

Ker je ta sol kisl, se mora galično-apnena zmesi dodati poprej malo več apna kot sicer, tako da v njo pomočen bel fenolftaleinov popir močno pordeči.

Šele potem se sme primešati natrijev tiosulfat. Kdor bi narobe naredil in najprej pridejal tiosulfat, potem pa šele apno galični raztopini, bi vse pokvaril. Taka zmes proti plesnobi ne bi nič učinkovala, ker se tiosulfat v kisli galični tekočini razkroji.

Treba se je torej natančno ravnati po navodilu. Za natrijevim tiosulfatom se brez škode ne sme apna več pridejati, tekočina pa ne sme biti kisl, ker bi sicer trte opalila.

S tako pripravljeno škropilno zmesjo se trte vsaj trikrat na leto dobro škropijo in učinkuje zmes proti peronospori in proti plesnobi obenem.

Seveda se mora z njo vselej tudi grozdje jako temeljito poskropiti, tako, da so jagode z njo dobro oblite. Le tako smemo pričakovati, da bo uspeh zadovoljiv.

To sredstvo ni novo. Prvega je priporočil in izskusil dr. H. Kaserer, takratni profesor na višji vinarski šoli v Klosternenburgu. Podpisani sam ga je že pred 15. leti poskušal proti plesnobi. Ker pa je bilo takrat sploh malokje najti plesnobo na grozdju, se ni prišlo do pravega zaključka, koliko to sredstvo učinkuje in smo vsled tega ostali pri žveplu, ki je bilo kot dobro izkušeno in se ga je lahko in poceni dobilo.

Letos se je pa izvršil v vinogradu grmske deželne kmetijske šole na Trški gori poskus, ki je pokazal, da natrijev tiosulfat proti plesnobi izvrstno učinkuje.

V oddelku tega vinograda, ki je zasajen s portugalko, torej s sorto, ki je proti plesnobi zelo občutljiva, se je en del (nekaj vrst) trt škropil trikrat s tem sredstvom, ostali del, (tudi več vrst) se je pa kot navadno trikrat žveplal in škropil samo s čisto Martinijevo zmesjo (galica, galun in apno).

Grozdje onih trt, ki so bile proti oidiju žveplane, je bilo avgusta meseca vkljub trikratnemu žveplanju od plesnobe, precej napadeno, medtem, ko je bilo grozdje na onem oddelku, kjer se ni nič žveplalo, pač pa trikrat škropilo s pridatkom tiosulfata, popolnoma zdravo brez vsake sledi po plesnobi.

Ta izkušnja je podpisanegega privedla do prepričanja, da je natrijev tiosulfat prav izvrstno sredstvo proti plesnobi in ima pred žveplom še to prednost, da se ga lahko rabi tudi v neugodnem (brezsolčnem) vremenu in da se z njim prihrani na delu, ker se obenem s škropljenjem proti peronospori zatira tudi plesnoba.

Na nasvet podpisanega je c. kr. kmetijska družba nabavila večjo množino tega sredstva, ki ga vsakdo lahko dobi. Za trikratno škropljenje trt proti peronospori, to je prvič pred cvetenjem, drugič v pričetku cvetenja in tretjič tri tedne za drugim, se porabi približno 13—15 hl škropilne tekočine na oral vinograda. Ker pa je za vsak hl treba $\frac{1}{2}$ kg tiosulfata, se rabi torej na oral in leto $6\frac{1}{2}$ do $7\frac{1}{2}$ kg tiosulfata, kar pomeni prav majhen izdatek, čeprav je tiosulfat draži kot žveplo v mirnih časih.

Priporočam torej vinogradnikom, da se tega sredstva v prihodnjem poletju vsakdo brez izjeme poslužuje, posebno pa še tisti, ki nima žvepla.

Drugo sredstvo, ki pride pri zatiranju plesnobe v poštev, je kaljev nadmanganat ali hipermanganat, znana vijolčasta sol, ki se v vodi hitro raztopi v temnovijolčasto tekočino. Ta sol se rabi takole: V 100 litrih

vode se razmeša 2 do 3 kg ugašenega apna in se potem v ta redek apnen beleš pomeša na vsakih 100 litrov beleža 125 g ($\frac{1}{8}$ kg) do 150 g v vodi raztopljenega nadmanganata.

Nato se s to tekočino grozdje tako dobro poškopri, da je vsaka jagoda ž njjo popolnoma obdana.

Pod tanko skorjico, ki se potem naredi okoli jagode, ni jagoda samo proti napadu oidija zavarovana, ampak morebitna na njej nastala plesniva mesta ozdrave, ker se plesnivina vsled učinka hipermanganata in apna uniči in zaduši.

Podpisani je lani na več krajih dežele opazoval, da je to sredstvo, tam, kjer se je pravilno in zadostno, to je v pravem času in vsaj dvakrat zaporedoma rabilo, dobro učinkovalo. Tam pa, kjer je bilo prepozno ali nezadostno (površno) rabljeno, ni moglo zadostiti.

Medtem, ko je prvo sredstvo (tiosulfat) bolj preprečevalno, je drugo sredstvo (apno in hipermanganat) bolj ozdravljivalno.

Prvo sredstvo rabimo torej ne glede na to ali je bolezen tu ali ne, drugo pa navadno šele tedaj, ko bolezen opazimo.

Tu je pa glavna stvar, da se ne smemo obotavljati. Kakor hitro zapazimo prve plesnive jagode v vinogradu, moramo takoj na delo in ne čakati, da je že vse grozdje močno napadeno. Močno napadenega grozdja ne more nobeno sredstvo več rešiti, če je še tako dobro.

Tekom 8 do 10 dni po prvem škropljenju, moramo poškopiti grozdje še v drugič. Pa „poškopiti“ ni pravi izraz, temveč obrizgati (obliti) ga moramo s to tekočino, tako da so jagode, kadar se tekočina posuši, vse obdane s tanko skorjico (lupinico) apna in hipermanganata. Kdor tako dela, ta bo dosegel gotovo dober učinek.

Zanimiva so izvajanja gospoda Franca Rudla, oskrbnika slovečih, nad 100 oralov obsegajočih, krasnih vinogradov štajerske hranilnice v Halozah na Štajerskem.

Gospod Rudl, ki je podpisanemu osebno znan, slovi kot izvrsten veščak in zlasti izkušen praktik v vinogradništvu. On piše o tem, kako naj plesnobo na grozdju zatiramo, sledeče:

„Kakor hitro koncem meseca julija, avgusta ali septembra zapazimo, da se tu in tam plesnoba prikaže, moramo takoj vse grozdje temeljito poškopiti (obliti) s 3 odstotnim apnenim beležem (3 kg ugašenega apna na 100 l vode).

To delam že nad 18 let in vedno z dobrim uspehom. Nisem pa hotel o tem prej pisati, ker vem, da bi se bil marsikateri veščak temu sredstvu smejal. Imel pa sem vedno dober uspeh ž njim in sem se vedno veselil, če so pod tanko belo skorjico apna bolne jagode hitro ozdravele, postale prozorne in sladke, medtem ko se je pri sosedih grozdje vse posušilo, čeprav so žveplali. Seveda enkratno škropljenje vselej ne zadostuje, ampak ga je treba ponoviti. Leta 1916. smo povsod, kakor hitro smo opazili, da postajajo tupatam jagode plesnive, takoj vse grozdje z apnenim beležem poškopili. Da se je belež jagod bolj prijel, prideljali smo $\frac{1}{3}$ do 1 % dendrina (sadnega karbolineja). Taka zmes se prime cele površine jagod, jih neverjetno lepo ohrani pred napadom oidija in napadene jagode ozdravi. Izvrstno se je obnesla tudi 2 % škropilna zmes apna s perocidom.

Jaz sem prepričan, da tam, kjer se je oidij v vinogradih močno zagnezdil, tudi osemkratno žveplanje z najfinejšim žveplom ne zadostuje, ne glede na to, da pride žveplo, ako ga pozno (avgusta, septembra) rabimo v vino in mu da smrdljiv, zoprni okus.“

Gospod Rudl je mnenja, da se naj tudi v normalnih časih, ko je dovolj žvepla, žveplá samo dvakrat do trikrat, pozneje, to je od julija naprej pa oidij zatira z apnenim beležem, bodisi s samim, ali pa s primernimi dodatki.

Da je tudi hipermanganat izvrsten pridelek apnu, ker vsled svoje močno oksidujoče lastnosti uničuje glivice, o tem ni dvoma. Če je torej s samim apnom tako dober in zadovoljiv uspeh mogoč, bo tembolj gotov z apnenim beležem, kojemu se dodane hipermanganata.

Končno opozarjam še na svoj spis „Bolezni na grozdju“ v 9 števil. „Kmetovalca“ iz l. 1916 *) in priporočam tudi ta omenjena sredstva za zimsko zatiranje glivic.

Vinarski nadzornik B. Skalický.

VOJNE NAREDBE.

Promet z rdečo (črno ali štajersko) semensko deteljo.

Glasom ministrske naredbe z dne 24. novembra 1916, drž. zak. št. 396., ki je bil objavljen v 23. številki lanskega „Kmetovalca“ na 184. strani, se sme vršiti ves promet z detelnim semenom le potom »Vojne zveze za kupčijo z detelnim semenom«.

Vojna zveza za kupčijo z detelnim semenom je juridična oseba. Na zunaj jo zastopa predsednik ali njegov namestnik, ki jih imenuje kmetijski minister, dogovorno trgovinskim ministrom.

Deteljno seme pri pridelovalcu smejo nakupovati le tisti, ki dobe od te zveze v to svrhu pooblastilo in ga smejo prodajati le udom te zveze.

Vojna zveza za kupčijo z detelnim semenom je na Dunaju, VIII., Langeasse 74, in ima od kmetijskega ministrstva z dne 6. decembra 1916, št. 55.033., predpisana pravila. Da se promet z detelnim semenom olehkoti, sme zveza v raznih deželah ustanoviti podrejene urade, ki v njenem imenu vrše določena posla za dotično deželo.

Kot podurad Vojne zveze za kupčijo z detelnim semenom je na Kranjskem določena c. kr. kmetijska družba v Ljubljani, ki ima sledeče pravice:

1. Pooblaščenje tistih oseb, ki smejo v svrhu trgovine nakupovati deteljno seme pri pridelovalcih in ga prodajati izključno le udom te zveze.

2. Izdajati železniška prevozna dovolila za pošiljatve semena rdeče detelje v zmislu § 5. imenovane ministrske naredbe. Ta prevozna dovolila se smejo izdajati le udom zveze in upravičenim prvim nakupovalcem v zmislu § 2. te naredbe.

Vprašanja in odgovori.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki dohajajo na c. kr. kmetijsko družbo kranjsko ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med »Vprašanja in odgovore«, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edinele na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natise vprašalčevo ime, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj 4 dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pisemu priložena 1 K v znakah kot prispevek k družbenemu ipokojninskemu zakladu. Zадnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

*) se dobi v ponatisu pri c. kr. kmet. družbi.

Vprašanje 2. Že tri leta imam v svojem hlevu ušivo živino. Nobeno sredstvo nič ne pomaga; če uši enkrat preženem, pa se zopet pojavijo. Nekateri mi priporočajo kot **zanesljivo sredstvo proti ušem pri živini kapčevo olje**, zato vprašam, če to res pomaga in kje se dobi? (I. T. v P.)

Odgovor: Kapčevce (evonymus) je grm, ki se pri nas povsodi nahaja. Njegov plod so kapicam podobne jagode, ki so v jeseni lepo rdeče barvane. Iz zrelih kapčevih jagod, ki so strupene, se iztiska kapčevo olje, ki velja kot dobro sredstvo proti ušem. Če ga kdo pri nas izdeluje, nam ni znano, utegneta ga pa dobiti v kaki lekarni pod imenom »olium evonymi«. Vi sami pravite, da ste z drugimi sredstvi uši že pregnali, a da so se zopet pojavile. Če prav ne ravnate, se Vam bo s kapčevim oljem enako godilo, kajti ni ga sredstva na svetu, ki bi uši tako pregnal, da bi jih žival ne mogla več nalesti. Preženite uši s čemur hočete, če ne uničite vseh, pa ne le na živini, ampak tudi na stelji in po skritih kotih v živalskem prahu v hlevu in če potem živine redno ne snažite in je ne varujete pred naleženjem uši od druge, se bodo vendarle uši vedno odnovega pojavljale. V snažnem hlevu in z redno rejo živine se uši v treh letih preženo tudi brez vsakega sredstva.

Vprašanje 3. Imam priliko dobiti nekaj žvepla v koscih ter vprašam, če bi bilo tako v moko **zmleto žveplo tudi enako dobro proti grozdnim plesnobi, kakor žveplov cvet**, kakršen se je poprej rabil? (M. K. na D.)

Odgovor: Prej se vobče sploh ni rabil žveplov cvet proti trsnim plesnobi, ampak prav fino zmleto žveplo, ki bolje učinkuje nego prvi. Žveplo v koscih se s pridom rabi za žveplanje trt, če se na kakršenkoli način izpremeni v kolikor mogoče fino moko. V to svrhu se v možnarju zdrobi ali na kakem mlinčku zmelje. Tako zdrobljena moka se preseje skozi fino svileno sito, ostanki na situ se naprej zdrobe ali zmeljejo in zopet presejejo. Fina žveplovka moka se pri ležanju sprime v kepice, kar ji jemlje dober učinek, zato jo priporočajo dobro presušiti in jo pomešati s kakimi 10 % presejanega pepela od lesa ali apnove moke.

Vprašanje 4. Kakšno toplino mora imeti smetana, da se hitro naredi trdo presno maslo? (A. Sch. v I.)

Odgovor: Ker se mlečna maščoba strdi pri 19—24° C, zato mora biti smetana pri pinjenju pod 20° C gorka, a ne pod 10° C, kajti v tem slučaju je smetana preveč zategla. Pregorka smetana se hitro umeđe, toda dá mleko in vodeno presno maslo, dočim se premrzla smetana počasi umeđe in dá maslo, ki se nerado sprime in ki se drobi. Primerna toplina za pinjenje je pri kisli smetani 13—15° C, pri sladki smetani pa 10—11° C. Primerna toplina je tudi zavisna od kakovosti mleka, od pinje in od hitrosti, s katero se pini. Računati je tudi z dejstvom, da se smetana med pinjenjem segreje in se istotako segreje ali shladi vsled višje ali nižje vnanje topline. Prava toplina smetane pri pinjenju je zelo važna, če naj se naredi dobro presno maslo, zato je upoštevati vsa dejstva, od katerih je zavisna; dober uspeh pri pinjenju se ne doseže samo s teoretičnim znanjem, ampak s praktično vajo, ki mora sloveti na teoretični podlagi.

Vprašanje 5. Na njivi, kjer sta že lani rasla pesa in korenje, ju bom moral zopet letos saditi. Nameravam **gnojiti pomladi pesi in korenju s hlevskim gnojem**, vendar vprašam, če ne bi bolje kazalo gnojiti s kalijevo soljo ter s Tomasovo žlindro in kdaj? Kako naj zraven rabim tudi dušikovo apno? (A. K. v Z.)

Odgovor: Pesa in korenje potrebuje veliko dušika, zato bo gnojenje s hlevskim gnojem umestno; potrebuje pa tudi veliko kalija in kolikortoliko fosforove kisline. Priporočamo Vam torej gnojiti s hlevskim gnojem in zraven tudi s kalijevo soljo ter s Tomasovo žlindro. Zadnji dve umetni gnojili kaže že sedaj pozimi raztresti po njivi, da imata čas se razkrojiti. Dušikovo apno ne bi bilo napačno in bi nadomestilo dušik hlevskega gnoja, a tega umetnega gnojila sedaj ni dobiti.

Vprašanje 6. Ker nimam travnikov, sem moral nakupiti za svojo živino sena, drugače je ne morem prerediti in tudi ne pridelati potrebnega gnoja. **Župan pa sedaj zahteva od tega mojega nakupljenega sena štiri petine za vojni erar** in vprašam, če je k temu upravičen? (A. E. v M.)

Odgovor: Seno ni zaseženo in se torej sme z njim kupčevati. Če ste ga kupili le za svojo potrebo, potem ga Vam po našem mnenju župan ne sme odvzeti. Župan, kot pooblaščenec politične oblasti, ima dolžnost zahtevati od pridelovalcev predpisano množino sena v taki množini, da ni ogrožena njih možnost do obstoja (§ 28. vojnodajatvenega zakona). Vi pa niste pridelovalec in tudi ne prekupec s senom, zato se od Vas ne more zahtevati sena, ker ga imate le toliko, da morete svojo kmetijo vzdržati. Seveda v stiski mora iti državna korist pred zasebno in tedaj tudi zakon izgubi veljavo. V vojnem času mora biti vse podrejeno cilju vojne, t. j. zmagi in je domorodna dolžnost vsakega vse po svoji moči žrtvovati.

Vprašanje 7. Imam pri tukajšnji posojilnici precej velik dolg, od katerega redno plačujem obresti. Čujem pa, **da se bodo dolgovi po končani vojni izpremenili**, zato vprašam, na kak način se bo to zvršilo? (M. K. v D.)

Odgovor: Nikar ne verjemite takim čenčam, ki jih izmodrujejo ljudje pri pogovorih v gostilni, ki nimajo nikakega pojma o svetovnem narodnem gospodarstvu. Vi ste dolžni in ostanete dolžni, pa naj se zgodi kar hoče; edino kar se more pripetiti, bo povišanje obrestne mere, če bo po vojni denarja primanjkovalo in bodo ljudje več na posodo jemali, kakor v denarne zavode nalagali. Mi domnevamo, da bržkone pride do tega, kajti vsi sloji bodo potrebovali veliko denarja in tudi kmetovalci, ker sedanje

kmetsko bogastvo, če se sploh sme o njem govoriti, je samo navidezno; če bodo hoteli kmetje spraviti svoje kmetije v prejšnji stan, ga morda celo izboljšati in kupovati potreščine, ki bodo silno drage, jim sedanji večji dohodek ob vojni niti ne bo zadostoval. Nakupovalna sila denarja se utegne še bolj znižati in bo potem Vaš dolg glede veljave manjši, kajti Vi ste dobili posojilo v boljšem denarju, kakor ga boste zavezani plačati. Mi Vam ne moremo in ne smemo vsega razložiti in celo rečemo, da v marsikaterem slučaju bolje kaže prihranjeni denar pametno porabiti v prid kmetije, nego ž njim dolgove plačevati.

Vprašanje 8. Moja krava je skotila dvojčka, in sicer telici, ki ste sedaj 14 dni stari in obe prav lepi. **Ali je res, da telici-dvojčki nista za pleme?** (L. D. v A.)

Odgovor: Izkušnje uče, da dvojčka od krave, ki sta različnega spola, nista dobra za pleme, ker sta večinoma jalova, dočim sta dvojčka enegainistega spola navadno plodna. Na podlagi teh izkušenj lahko svoja dvojčka obdržite za pleme. Seveda ni izključeno, da tudi dvojčki enegainistega spola niso vselej plodni; sploh živinorejci dvojčke neradi vzrejajo, ker pridejo večinoma slabotni na svet in se vsled nezadostne prehrane slabo razvijajo. Plodnost dvojčkov pa pravzaprav ni zavisna od tega, če so istega ali različnega spola, ampak od tega, na kak način so se zaplodili. Imamo namreč enojajčne in dvojajčne dvojčke. Enojajčni so tisti, ki se razvijejo iz enega oplojenega jajčeca ter pridejo na svet s skupnimi plodovimi kožami, dočim so dvojajčni tisti, ki se razvijejo iz dveh oplojenih jajčec ter pridejo na svet vsak zase s svojimi plodovimi kožami. Spol je lastnost živali kakor vsaka druga, ki se podeduje na mladiče. Moška oplojevalna celica more le enkrat čisti spol prenesti na mladiče, zato je žensko jajčece oplojeno od ene moške celice, iz katerega se razvija dvojčka, nesposobna dati življenje mladičem, ki so plodoviti. Narobe je pa pri dvojajčnih dvojčkih, kajti pri teh je bilo vsako žensko jajčece oplojeno od svoje posebne moške oplojevalne celice. Pravilno je torej na Vaše vprašanje takole odgovoriti: Dvojajčni dvojčki so za pleme sposobni, ne pa enojajčni.

Vprašanje 9. Zakaj je cena pri goveji živini na Kranjskem pri 1 kg za celo krono nižja, kakor na Štajerskem? Rad bi tudi vedel, če so temu vzrok naši poslanci ali če je morda meso štajerske sive živine za toliko boljše kakor meso naše pincgavske živine? Če je siva živina res več vredna, potem kupim štajerskega bika in bom vzrejal sivo pasmo. (V. L. v Š.)

Kolikor nam je znano, se nameravajo cene za živino v celi Avstriji po možnosti zenačiti in tamkaj, kjer so preizkušnje jih zvišati in kjer so previsoke, pa znižati. Imejte živino kakršnekoli pasme hočete, dokler bodo maksimalne cene za vsako kronovino drugačne, toliko časa se Vam bo Vaša živina po tisti ceni plačevala, ki velja za Kranjsko.

Vprašanje 10. V zadnji številki lanskega »Kmetovalca« je vprašanje, ali je razvada ali bolezen, če krave glodajo les. Vaš odgovor na to vprašanje je, da je vzrok slaba krma, kar sem že večkrat v Vašem listu čital, o čemur pa jaz dvomim, kajti jaz in moj sosed, ki rediva 10 do

12 govedi, imava drugačne izkušnje. Pred nekaj leti sva namreč pokladala tako obilo mokre rezanice, da živina po več tednov ni pila nič vode in je pričela glodati les in jasio. Ko sva opustila pokladijanje mokre rezanice, pa je živina prenehala glodati les. **Jaz torej sumim, da je vzrok glodanju lesa, pokladijanje mokre rezanice** in Vas vprašam, kaj Vi porečete k tej moji izkušnji? (V. L. v Š.)

Odgovor: Mi tej Vaši izkušnji popolnoma pritrdimo, saj Vi nič drugega ne potrdite kakor tisto, kar mi trdimo. Če bi malo več premišljevali, ne bi nam mogli očitati napačni odgovor, ampak bi le morali reči, da imamo mi prav. Kaj pa je pokladijanje tako mokre rezanice, da živina niti ni več žejna? To je pokladijanje skrajno slabe krme, ki vsled velike vlage še vrhu vsega naredi želodec ohlapen, povzroči še bolj napačno presnavljanje in ima za posledico glodanje lesa. Glodanje lesa povzroči krma, ki nima v sebi dovolj redilnih snovi, zlasti beljakovin in ki ji manjka fosforove kisline. V tem pogledu pač ne more biti slabše krme, kakor je zrezana slama ali kislo seno. Če se pa vrhutega še rezanica moči, da jo živali niti ni treba žvečiti in sliniti, potem se še tista majhna redilnost slame slabo izkorišča, ki se v njej nahaja. Če je Vaša živina vsled pokladijanja mokre rezanice pričela glodati les, potrdi to le prav svečano našo trditev, oziroma naš odgovor na dotično vprašanje, kajti bolj prazne in slabše krme za govedo ne more biti, kakor je taka mokra rezanica in je torej naravna posledica pri takem dlje časa trajajočem krmljenju glodanje lesa.

Vprašanje 11. Imam kravo, ki se ji močno izcejajo slinice ter vprašam, **kako je kravi odpraviti hudo slinjenje?** (I. Z. v M.)

Odgovor: Krava se zato močno slini, ker ima razdraženo gobčno sluzno kožo, česar posledica je hudo slinjenje. Koža sluznica se razdraži vsled kakih strupenih gliv, ki se nahajajo v krmi in more včasih sluznica tako močno oboleti, da postaja snetiva, kar more zelo nevarno postati. Strupena krma, ki povzroča hudo slinjenje, so n. pr. razne vrste detelje in tudi slama in stročje od fižola, na katerem se nahaja tros od glive uromyces. Gliva peronospora na slami in stročju od raznih stročnic istotako draži kožo sluznico. Tudi zadehlo in plesnivo seno more vsled svojih gliv plesnobe povzročiti to bolezen. Detelja in stročje, ki je napadeno po glivi uromyces, je posuto z rjavkastimi pikami, ki so tros od te glive in ki je zelo strupen. Vaša krava se torej zato slini, ker dobiva od gliv zastrupljeno krmo in je edino sredstvo slinjenje odpraviti, če strupeno krmo nadomestite z zdravno.

Kmetijske novice.

Nakazila za oves se bodo izvrševala odslej za privatne rejce državnih žrebecv enako kot lansko leto potom Zavoda za promet z žitom ob času vojne, podružnica v Ljubljani. Več se bo poizvedelo iz tozadevnih razglasov posameznih okrajnih glavarstev.

Viničarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče iz vinorodnih krajev, ki se hočejo praktično izvežbati v vseh potrebnih vinogradniških in trtničnih delih. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 31. oktobra 1917. Sprejme se 8 učencev v starosti od 15 let naprej. Viničarski vajenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. — Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali pa domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu, pošta Novomesto na Kranjskem, do 15. januarja 1917.

Sadjarski tečaj priredi kmetijska šola na Grmu za mladeniče, ki se hočejo praktično izvežbati v obrezovanju

in oskrbovanju drevja, v cepljenju in gojitvi drevja v drevsni. Tečaj bo trajal od 15. februarja do 15. maja 1917. Sprejemajo se vajenci v starosti od 15 let naprej. Sadjarski vajenci dobijo brezplačno hrano in stanovanje, v denarju pa po 10 K na mesec. — Prošnje, katerim je priložiti izpustnico ljudske šole in krstni list ali pa domovnico, je vložiti pri ravnateljstvu kranjske kmetijske šole na Grmu, pošta Novomesto na Kranjskem, do 15. januarja 1917.

Koliko olja dajo solnčnice. Kmetijska šola na Grmu je dala v oljni mlin Trampuževih dedičev v Seniškem grabnu pri Medvodah 83 kg semena solnčnic. Dobila je iz tega semena 135 l olja (9 steklenic od kisle vode) in 64 kg tropin. Od 6 kg semena, ki je bilo zvejano, torej lepo in težko, se je dobilo 1 liter olja. Olje je lepe rumene barve in dobrega okusa. Stroški izdelave so znašali v tem slučaju za 1 liter olja okroglo le 1 K, kar bodi v spodbudo vsem našim interesantom. V kratkem bo mogoče poročati tudi o uspehu z bučnim semenom.

Deželno mesto za krmila nakazuje krmila iz raznih domačih mlinov in oddaja razna krmila po vrsti kakor se mu nakažejo z Dunaja. Kakršno žito se po mlinih melje, take otrobe ima na razpolago in take otrobe mora oddajati. Sedaj se melje ječmen in je veliko ječmenovih otrobov za oddati. V teh razmerah ni mogoče izbirati otrobov, sicer bi trpela vsa preskrba. Pšeničnih otrobov je v zadnjem času prav malo. Sedaj je dunajska centrala nakazala tudi prosene otrobe in nekaj ajdove krmilne moke. Rženi otrobi se tudi semintja dobe. Kakor rečeno, pa ni mogoče izbirati, ker je premalo otrobov ene vrste na razpolago in ker bi morale stranke predolgo na nje čakati, da bi jih dobile. Po drugi strani je treba pa tudi druge vrste otrobe odvzeti. Pomisliti je, da so potrebe ogromne, zaloge pa prav pičle. Danes je treba vzeti vse, kar se dobi in kjer se dobi. Deželno mesto se sicer po možnosti ozira na vse želje naročnikov, vendar pa ne more vsem ugoditi, ako naj zadostna preskrba ne trpi. Kakor si krmil ne moremo izbirati, če jih hočemo dobiti, tako si tudi mlinov ne moremo izbirati, iz katerih naj bi dobivali potrebna krmila. Novomeška okolica na pr. bi rada dobivala potrebne otrobe iz Germovega mlina, toda teh otrobov je dosti premalo za to okolico in se morajo odzunaj pošiljati. — Deželno mesto ima sedaj v zalogi tudi ogrščične tropine in koruzne tropine, ki jih je posebej naročati.

Družbene vesti.

*** Z današnjo (prvo) številko smo pričeli XXXIV. letnik.** To številko dobe iz upravnih razlogov vsi dosedanji udje in naročniki. Prosim, naj nam je nihče ne vrne, čeprav ne ostane v l. 1917. družbenik, oziroma listov naročnik. Prav nujno prosimo, naj vsak takoj naznaniti družbi, oziroma upravnistvu, če lista sploh ali redno ne prejema, ne pa pozneje, kakor se pogostoma dogaja, da nam konci leta o pobiranju udnine udje tožijo, da vse leto niso prejeli lista. Kaka pomota se pri tolikem številu prav lahko pripeti. Če se pa nedostatki sproti naznanjajo, se tudi lahko sproti odpravljajo.

*** Vsakega p. n. dosedanjega gosp. uda,** oziroma naročnika prosimo, da naj nam ostane zvest tudi v novem letu ter naj nam vsak pridobi vsaj enega novega uda. To gotovo ni težko v očigled mali

letnini 4 kron. Te prošnje pa ne stavimo zaradi dobičkarije, vsaj vsak ud dobro vè, da družba nima od udov nič. Z ozirom na ugled, je pa važno, da je družba močna. Glede na vsebino lista pa obetamo, da jo bomo, kakor doslej vsako leto, tudi v prihodnjem letu izboljšali, bodisi glede količosti kakor glede kakovosti.

*** Kazalo za letošnji letnik „Kmetovalca“** je sestavljeno in bo kmalu dotiskano. Ker pa ogromna večina prejemnikov »Kmetovalca« ne hrani in jim je torej kazalo nepotrebno ter bi si družba naredila le nepotrebne ogromne stroške, če bi kazalo poslala vsem prejemnikom, zato dobe to kazalo naknadno brezplačno doposlano le tisti, ki ga izrecno zahtevajo.

*** Častita načelnštva podružnic in gg. družbene ude** prosimo, da naj nam kolikor mogoče kmalu pošljejo svojo udnino, drugače se zadržuje razpošiljanje »Kmetovalca« za leto 1917.

(Nadaljevanje Družb. vesti v inseratnem delu.)

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice na Bledu, ki bo dne 28. januarja 1917 popoldne ob treh v „Blejskem domu“.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika.
2. Volitev pregledovalcev računov.
3. Naročanje drevesc.
4. Slučajnosti.

Opomnja. Če bi ob določenem času ne bilo navzočih zadostno število udov, se bo pol ure pozneje zborovalo ob vsakem številu navzočih udov.

Na Bledu, dne 7. januarja 1917.

Simon Kežar, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Gorenjah pri Postojni, ki bo v nedeljo dne 28. januarja 1917. ob poltrem popoldne v hiši predsednika.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika.
2. Pregledovanje računov za l. 1916.
3. Določitev poslanca k občnemu zboru.
4. Slučajnosti in predlogi.

Opomba: Ako bi ob določen uri ne bilo navzočih zadostno število udov, se bo pol ure pozneje zborovalo ob vsakem številu navzočih udov.

Kmetijska podružnica v Gorenjah pri Postojni,
dne 28. decembra 1916.

J. Jurca, načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Semiču, ki bo v nedeljo, dne 28. januarja 1917, ob osmih zjutraj v šoli v Semiču.

S P O R E D :

1. Poročilo načelnika.
2. Pregled računov za leto 1916.
3. Sprejemanje novih udov.
4. Slučajnosti.

Semič, dne 1. januarja 1917.

Josip Mihelčič, načelnik.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 90 K, na $\frac{1}{2}$ strani 60 K, na $\frac{1}{3}$ strani 30 K, na $\frac{1}{4}$ strani 15 K in na $\frac{1}{12}$ strani 8 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta. Vsaka vrsta v »Malih naznanilih« stane 30 h.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 1. V Ljubljani, 15. januarja 1917. Letnik XXXIV.

VABILO

na

.. redni ..
občni zbor

Mlekarske zadruga na Skaručni
registrov. zadruga z omejeno zavezo
se bode vršil

v nedeljo, dne 28. prosinca 1917
ob 2. uri popoldne

v gostilni Seršen na Skaručni
s sledečim sporedom:

1. Poročilo načelstva o poslovnem letu 1916.
2. Poročilo nadzorstva in potrjenje letnega računa;
3. Čitanje revizijskega poročila in ukrepi vsled istega. (11)
4. Nadomestna volitev načelstva.
5. Nadomestna volitev nadzorstva;
6. Slučajnosti.

Skaručna, dne 10. prosinca 1917.

Načelstvo.

Za jesen in zimo

priporoča najine izvrstne

**slamorenice, brzo-
parilnike, trijerje,
posnemalnike za mleko, štedilnike**
in sploh vse poljedelske
stroje.

Kdor želi dobro kupiti naj se
obrne do trdke

Schneider & Verovšek

trgovina (5)

z železnino in zaloga strojev

LJUBLJANA, Dunajska
cesta 16.

Kmetovalci!

Razširjajte »Kmetovalca«! Čitajte ga pridno in ga dajajte tudi nečlanom čitati, da jih pridobite za družbo. 11.000 nas je že v Kmetijski družbi, pa bi nas bilo lahko še enkrat toliko. Čim več nas bo, več bomo dosegli.

030026802

Mala naznanila.

Za vsako vrsto je naprej plačati 30 vinarjev v denarju ali znamkah, sicer se naznanila ne objavijo. Vsak ud. c. kr. kmetijske družbe more na leto brezplačno objaviti eno štirivrstno objavo, tičejo se gospodarskega prometa. Upravišтво ne prevzame posredovanja.

Pozor! Čepljene trte! Dveletne, zelo močne od vrst Laški riček, Bela in Rudeča žlahtnina, Muškata žlahtnina, Sapon, Portugalka, Beli burgundec, Modra kapšina in Izabela čepljene na različnih priporočenih podlogah in dveletne divjake Götthe št. 9, prodaja Anton Slodnjak, trtničar in posestnik, pošta Juršinci pri Ptuj, Stajersko. Cena po dogovoru. 208

Tri breje svinje ki bodo strole o Svečnici so naprodaj. Dobijo se tudi posamezno. Ogleda se jih pri Fran Šarc, Cesta na Loko 30, Ljubljana. 253

Raznih vreč kupi vsako množino veletrogovina Anton Kolenc, Celje. 256

Več panjev (uljev) kupi Vilko Sever, strokovni učitelj v Kastvi. (Istra). 259

Sadna drevesca naprodaj: jabolka, hruške, češnje, češnje, orehi, divji kostanj in vseh vrst pritikovci, še vsi po stari ceni. Naroči se pismeno ali ustmeno pri Jakob Pintar, sadjerejcu pri Sv. Tomažu pošta Škofja-loka, Gorenjsko. 257

Decimalne vage navadne, ali pa z premika-jočo utežo, (Laufgewicht) tudi čisto železne, do 3000 kg, ali druge za tehtanje ži-vine, vozov in za razne obrte; trijerje za čiščenje žita, veterne mline, stiskalnice za seno, priprave za perutinarje, stroje za robkanje kosti, najno-vejše posnemalnike tudi na električni pogon, gnoj-nišne pumpe, parilnike, bencin motorji itd. ter vse druge kmetijske stroje priporoča J. Božič, p. Grafenstein, Koroško. 260

Bika lepega simodolca 16 mesecev starega, za plemenske svrhe ima naprodaj za ceno po dogovoru Franc Zorman, Sv. Križ, pošta Ljubljana. 264

Vosek čebelnjati in med kupuje po naj-višji brezkonkurenčni ceni Anton Janc, Leskovec pri Krškem 36. 1

Pri bolečinah v grlu je dobro s Fellerjevim bo-lečnim tolažečim rastlin-skim esencnim fluidom z zn. „Elsa-fluid“ masi-ranje od zunaj in grgranje od znotraj. 12 steklenic franko veljajo samo 6 kron od lekarnarja E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 287 (Hrvaško). Mnogo zdravniških priporočil. 100.000 zahvalnih pism, tudi za „Elsa-kroglice“. 2

Lanenega olja (firneža) kupim vsako množino po najvišji ceni. Kdor ima kaj takega blaga na razpolaganje, naj blagovoli čimprej naznaniti približno množino po dopisnici na upravišтво tega lista. 3

Kdor mi preskrbi nekaj živih tistemu na-pravim tr-pežne čevlje po dogovoru, Matej Oblak, ševjarski mojster, Ljubljana, Gosposka ulica 5. 4

Viničarja rabim za svoj vinograd na Plešivici, pošta Jaska na Hrvaškem. Prednost ima oni, ki se razume na vrtnarstvo. Stanovanje in hrana pri hiši. Vprašati je za pogoje pri Fran Horvat, Pleševica, p. Jaska, telefon šte. 14. 14

Polpokrito kočijo (Fayeton) in en močnejši voz kupi za ceno po do-govoru Fran Horvat, Pleševica, pošta Jaska. Te-lefon št. 14. 15

Fellerjeve tek pospešujoče, želodec krepeče, voljno odvajalne rabarbarske kroglice z zn.

„Elsakroglice“

dobro (71 d)

želodčno zdravilo

ki pospešuje tek, prebavo in od-vajanje. Predvojne cene: 6 škatljic franko 4 K 40 h. 12 škatljic franko 8 K 40 h. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 287 (Hrvaško).

Bolečine ublaži hitro Fellerjev „Elsafluid“.

Poizkusni tucat 6 K.

Lepa breja svinja hešve pasme se proda pod ugodnimi pogoji pri Anton Pogorelec, pos., Struge, p. Dobropolje. 5

Kravo ki bo v 14 dneh drugič teletila, težka krog 500 kg in dobra mlekarica ter dve svinji 9 tednov breji, prav lepe prave jorkširske pasme, ima naprodaj za ceno po dogovoru Jakob Skok, Pristava 13, p. Mengeš. 6

Kravo brejo, ki bo v dveh tednih teletila, ima naprodaj Janez Martinc, Rudnik 3, pošta Ljubljana. 7

Teško kobilu brejo, pet let staro, 16 pesti vi-soko pripravno za vsako delo in enega vola dve leti starega ima naprodaj za ceno po dogovoru Valentina Rozman, Zg. Otok, p. Radovijaca. 8

Konja 1 m 66 cm visokega od ogrske kobile in leta starega in lepo tri leta staro kravo, ki bo tekom tedna teletila, ima naprodaj Franc Uršič, Brezovica pri Ljubljani. Istotam se dobi dva močna vola za rejo ali vožnjo. 9

Kobila mirna, krotka, 16 let stara, porabna za enovprežni voz ali za kmetijsko vprego je naprodaj pri oskrbništvu graščine Fužine, pošta D. M. v Polju pod Ljubljano. 10

Par lepih juncev pšenične barve, po 18 me-secev star, navajeni vsaki vožnji, proda za ceno po dogovoru Anton Pele, Ribnica. 11

Dve molzni švicarski kozi sta naprodaj! Kje, pove F. Borštnar, Spodnja Šiška. Kolodvorska cesta 216. 12

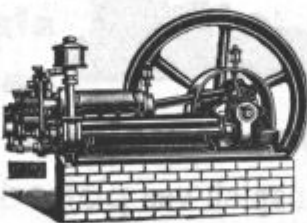
Kozelj švicarske bele pasme, brez rogov, 10 me-secev star in eno belo kozo iste pasme brez rogov, ki je 10 mesecev stara 3 mes. breja proda za ceno po dogovoru Josip Krof, Sava 111., Jesenice-Fužine. Gorenjsko. 13

Samo za eno krono

pošilja c. kr. kmetijska družba kranjska ilustirano knjižico »Izrejevanje matic«. Ne-obhodno potrebna vsakemu čebelarju. (16)

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor. (3)

Velika zaloga vsakovrst-nih poljedeljskih strojev iz najslovitejših avstrijskih tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tvornic „WELSLA“.

Posilne hranilnice račun št. 228.406. Telefon št. 185.

Ustanovljena 1882.

Kmetska posojilnica Ljubljanske okolice

registr. zadruga z neomej. zavemo

v lastnem zadružnem domu na Dunajski cesti št. 18 je imela koncem leta 1911 denarnega prometa 102,170.798 kron 31 vim. upravnega premoženja 20,050.721 kron 51 vinarjev.

Obrestuje hranilne vloge po 4 1/2 % (2)

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s českovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge in do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad 19,000.000 kron

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % s 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije. Na menice pa po 6 %. Posojilnica sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizacije dolga. — Uradne ure vsak dan od 8.—12. in od 3.—

Nadaljevanje „Družbenih vesti“:

* **Udnina za leto 1917.** P. n. gg. družbene ude vljudno opozarjamo, da smo vsled vojnim razmer poslali nabiralne pole za udnino za leto 1917. samo onim podružnicam, ki so izrecno zahtevale nabiralne pole za udnino. Vsem drugim udom, če so uvrščeni v kako podružnico ali ne, razpošljemo terjalna pisma s poštnimi položnicami, da vsak lahko svojo udnino pri najbližjemu poštenu uradu naravnost nakaže.

* **P. n. gg. ude c. kr. kmetijske družbe, ki se obračajo v raznih zadevah na našo družbo, nujno prosimo,** naj po možnosti vsako reč napišejo na poseben list in vsak list podpišejo ter navedo bivališče in pošto, kajti vsak družbeni uradnik ima svoj posel in se delajo silne težkoče, zamude in tudi zmešnjave, če so na enem listu pisane razne prošnje, naročila na gospodarske potreščine, naročila na drevje, gospodarska vprašanja itd.

* **Sadno drevje za l. 1917.** Glasom sklepa družbenega obnega zbora z dne 19. aprila 1915 ne dobijo udje spomladi iz družbene drevnice več po štiri, ampak letno le po tri sadna drevesa. Drevesa se pripravijo le za one podružnice in ude, ki svojo udnino pravočasno plačajo. Na naročila po 15. februarju se ne moremo več ozirati. One podružnice, ki so brez načelnikov, naj naznanijo, komu naj pošljemo spomladi drevesa, glede pravilne razdelitve. Zaradi pomanjkanja drevja nikakor ne moremo sprejemati naročila na večje število dreves proti plačilu.

* **Jari ječmen.** Že sedaj je družba poskrbela, da dobi za svoje ude kaj jarega semenskega žita za pomladno oddajanje. Zaenkrat se ji je posrečilo dobiti le jarega semenskega ječmena, i. s. tri vagonne izvirne vrste »Original Proskovec Hanno Pedigree«. To žito, ki bo stalo K 61—sto kg v Ljubljani, bo družba prevzela že do sredi decembra in zato sprejema že sedaj naročitve, katerim je priloženo predpisano županstveno potrdilo. Ker je izvažanje v sosedne dežele zabranjeno, naj naročajo le udje na Kranjskem in naj obenem pošljejo denar in dobro očiščene vreče.

* **Tomasova žlindra.** Ni izključeno, da bo družba tekom prihodnjih mesecev, dobila nekaj vagonov Tomasove žlindre iz Galicije. Cena družbi sedaj, ko se je ta list tiskal, še ni bila naznanjena, bo pa vsekakor nekaj višja od lanskih cen. Čisto neobvezno naj se zaenkrat prijavijo oni, ki nameravajo žlindro v celih vagonih prevzeti.

* Umetna gnojila:

Kalijevo sol dobi družba v treh tednih.

Kajnit 12—16% po 8 K 100 kg.

Vreče pri navedenih cenah niso vštete in je plačati za vrečo, vsebujočo 100 kg, posebej K 4'20, družba pa vzame prazne vreče v račun, in sicer za tisto vrednost, ki jo ob prevzemu sama določi.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi za odraslo goved po 14 K komad in za teleta, ovce in koze po 8 K komad. Trokarji so po 6 K kom. Požiralnikove cevi in trokarji služijo v to, da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — Napajalnike za teleta iz pocinjene pločevine oddaja družba po 15 K. — Mlečne cevi so po 80 h.

Klajno apno, 38—42%, precipitirano (ne žgano) blago, v izvornih vrečah, težkih 50 kg po 80 v kg. Za manjše pošiljatev na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Izpod 5 kg se ne razpošilja.

* **Za vinogradnike in vinske trgovce** ima družba v zalogi sledeči dve kletarski potreščini: 1. **Bernadotov vinomer** (vinsko tehtnico) za hitro določanje alkohola v vinu mrzlim potom. Cena temu vinomeru je 8 K ter je denar pri naročitvi naprej poslati. 2. **Eponit**, s

kterim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. Kg eponita stane 6 K brez poštne in zavoja. Množine eponita po 10 kg se pošilja za 70 vinarjev s poštino in zavojem vred kakor vzorec brez vrednosti in je denar naprej poslati.

Kalijev hipermanganat, ki se ga vinogradniki letos zaradi pomanjkanja žvepla močno poslužujejo, stane pri c. kr. kmetijski družbi za ude 6 kron kg. Navodilo o porabi je podano v spisu »Bolezni na grozdju«, ki je udom proti plačilu 10 h na razpolaganje.

Žveplenokisla glina stane po 70 vinarjev kg; dobi se v sodih po 250 kg.

Galun stane po K 1'10 kg; dobi se v sodih po 250 kg.

Melior, novo sredstvo proti peronospori na trtah in proti drugim glivičnim in živalskim škodljivcem na vseh rastlinah, stane kg za ude 3 K 40 vinarjev. (Glej spis »Melior« v »Kmetovalcu« št. 11 z dne 15. junija 1915.)

Prekupčevalcem družba te potreščine ne oddaja, temveč izključno naravnost svojim udom, v kolikor jih sami potrebujejo in ki s priskrbovanjem kmetijskih potreščin drugim kmetovalcem ne delajo prav nikakega dobička.

* **Žveplalniki.** V zalogi bo nekaj komadov nahrbtnih žveplalnikov »Prinz I« po 30 kron in nekaj ročnih žveplalnikov po 10 kron komad.

* **Semenske zmesi detelj in trav**, izbrane čiste in preskušene kakovosti, ima c. kr. kmetijska družba v zalogi in jih oddaja kmetovalcem po nižje objavljenih cenah. — Opozarjamo na spis »Sestava in setev travnih in deteljnih zmesi«, ki ga na zahtevanje vsakomur zastoj pošljemo. Obenem opozarjamo na knjigo Weinzierl-Turk: »O sestavljanju in setvi travnih mešanic«, ki stane pri družbi za ude 1 krono.

* **Semena detelj in trav** ima c. kr. kmetijska družba v zalogi in jamči za največjo kaljivost in čistost naslednjih vrst:

domača detelja (<i>trifolium pratense</i>)	K 5'70
francoska pahovka (<i>avena elatior</i>)	„ 2'40
angleška ljulka (<i>lolium parenne</i>)	„ 1'80
laška ljulka (<i>lolium italicum</i>)	„ 1'80
pasja trava (<i>daktylis glomerata</i>)	„ 2'60
mačji rep (<i>phleum pratense</i>)	„ 2'80
šopolja (<i>agrostis stolonifera</i>)	„ 4'40
zlata pahovka (<i>trisetum flavescens</i>)	„ 5'80
zmes travnih semen za trajne senožeti	„ 2'60

* **Severnonemško seme krmske pese** dobivajo udje pri družbi po K 3—kilogram z zavojem vred in sicer rdečo in rumeno mamutovko in rumeno ekendorfovko.

* **Glede oddaje semen** naznanjamo, da veljajo gori označene cene z zavojem vred in s stroški za vozni list.

* **Antiaivita** v varstvo setev pšenice, turščice, graha, graščice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi, golobi, fazani itd. si je družba zopet nabavila. Osminka kile v dvanajstih litrih vode raztopljenega antiavita zadostuje za impregniranje 130 kg setve ter se razpošilja kot vzorec brez vrednosti. Glede uporabe antiavita opozarjamo na spis »Odvračanje škode po vranah« v »Kmetovalcu« št. 2. z dne 15. marca 1914. Naroča naj se pravočasno pred časom setve, t. j. približno 15. februarja ali 15. septembra. Antiavit se dobi v zaklopnih po 1 kg za 14 K, $\frac{1}{2}$ kg za K 7'50, $\frac{1}{4}$ kg za 4 K, $\frac{1}{8}$ kg za K 2'20, 50 g za K 1'10.

* **Diamalt** se dobi v pločevinastih ročkah po 4 $\frac{1}{2}$ kg, ki stanejo po 8 K, dobe se pa sedaj tudi manjše ročke po 1 kg, ki stanejo 2 K (brez poštne). Opozarjamo na spis »Diamalt, dober pripomoček pri peki« v peti številki »Kmetovalca« iz l. 1914.

* Vse potrebščine je treba naprej plačati ali pa družba vrednost pošiljati povzame. Naročniki naj zahtevajo družbene poštne položnice, da kupnino lahko brez poštnih stroškov naprej plačajo.

* Ob naročanju kmetijskih potrebščin naj se udje povsod po možnosti drže svojih podružnic in naj potom načelnštva pri družbi skupno naročajo, česar potrebujejo. Tako dobijo reči ceneje v roke, kakor če pozamezno naročajo. Podružnice se mnogokrat na ta način oživijo, njih ugled in pomen pri udih rase. To pa družba tudi hoče. Povsod sedaj seveda niso dani za to vsi predpogoji; kjerkoli po deželi pa naša podružnica pridno deluje, bomo naročitve posameznikov iz dotičnega okoliša rajši skupno potom podružnice zvršili. Torej, posamezni udje naj se obračajo do načelnštev svojih podružnic, družba pa bo svojim podružnicam vselej na razpolaganje!

Največja slovenska hranilnica:

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

:: Ljubljana, Prešernova ulica št. 3. ::

je imela koncem l. 1916 vlog: **K 55.000.000**—, hipotečnih in občinskih posojil **„ 33.000.000**—, rezervnega zaklada **„ 1.500.000**—.

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje **po 4 %**

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5 %, izven Kranjske pa proti 5 1/4 %, obrestim in proti najmanj 1 %, oziroma 3/4 % odplačevanju na dolg. V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno **Kreditno društvo.**

Kmetovalci!

V dosegu **bogatih žetev** najboljšje kakovosti je neobhodno potrebno gnojenje s **kalijem**, t. j.:

kajnitom ali 40 % kalijevo soljo.

Kalijeva solna gnojila šele izkoriščajo dušičnate snovi in fosforovo kislino, ki se nahajajo v vsaki zemlji, kar je ob sedanjem pomanjkanju dušičnatih in fosforovokisljih gnojil jako važno.

Kalijeva solna gnojila so edina umetna gnojila, ki so nam tudi med vojno v zadostni množini na razpolaganje.

Kar možno zgodnje obdelovanje je nujno priporočati.

Na job je vzeti primerno 300 kg kajnita (jeseni ali zgodaj spomladi) ali 100 kg 40 % kalijeve soli (za pomladno gnojenje).

Ta kalijeva gnojila dobavljajo vse kmetijske združbe in vsi trgovci z umetnimi gnojili po pogojih kalijevega sindikata.

Pojasnila in brošure o uporabi vseh umetnih gnojil daje zastoj zastopnik kalijevega sindikata

Franz Mulec v Gradcu

(Graz) Felix Dahnplatz 6.

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu, Miklošičeva cesta št. 6, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po (7)

Vloge v »Ljudski posojilnici« so popolnoma varno naložene, ker posojilnica daje denar na varna posestva na deželi in v mestih.

4 1/2 %

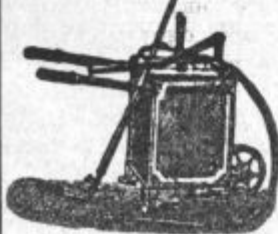
Rezervni zakladi znašajo okroglo kron 800.000—, Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1915 23 milijonov kron.

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje zavod sam za svoje vložnike, tako da dobe le-ti od vsakih 100 kron čistih 4 krone 50 vinarjev na leto.

»Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago poštne položnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadržnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje na osebni kredit proti poroštvo ali zastavi vrednostnih papirjev. — Menjice se eskomptujejo najboljšje.

Zaloga

**Korona-
in Hero-
škropilnic**
pri c. kr. kmetijskih družbi
v Ljubljani.

Trtne škropilnice

Korona, Mars, Hero, Leda, Danubia.

Stroj za beljenje in škropilnica za sadno drevje

K I N G

za beljenje z apnenim beležem, karbolinejem itd.

[prodaja po najnižjih tvorniških cenah (10)]

IG. HELLER, 11/8, Schrotzbergstrasse 1.

